

گزارش همایش

همایش مدیریت و رهبری در سازمان

تهیه کننده: برزو فرهی
عضو هیات علمی دانشگاه امام حسین (ع) -
گروه مدیریت

با استعانت از خدای سبحان و با همکاری سازمانهای همکار؛ پژوهشکده علوم انسانی دانشگاه امام حسین (ع)، سازمان امور اداری و استخدامی کشور، دانشگاه تهران - دانشکده علوم اداری و مدیریت، سازمان تبلیغات اسلامی، دفتر حوزه و دانشگاه و مرکز آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)، همایش مدیریت و رهبری در سازمان در تاریخ ۵، ۶ و ۷ تیرماه ۱۳۷۵ برابر با ۸، ۹ و ۱۰ صفر ۱۴۱۷ در تالار علامه امینی دانشگاه تهران برگزار گردید. در این همایش تعداد ۷۵ مقاله در قالب ۷ محور اساسی ارائه شد.

مهمترین هدفهای همایش را می توان به قرار زیر برشمرد:

- ۱- توجه جدی مراکز علمی - فرهنگی کشور به تحقیق به عنوان پایه اصلی در جهت دستیابی به نظریات اسلام در مدیریت
- ۲- معطوف کردن توجه محققان و دانشپژوهان و متخصصان علم اداره و مدیریت به نظریه مدیریت در اسلام و طرح استدلالی آن در مطالعات تطبیقی و توجه به تمایزات اساسی بین مدیریت اسلام و شرق و غرب
- ۳- ایجاد زمینه تلاش بیشتر و جدی تر در یافتن راهکارهای علمی در جهت پیاده کردن نظریات فراگیر و وسیع مدیریت اسلامی که جوهره حکومت جهانی را در خود دارد - با توجه به رهنمودهای قرآنی، دستاوردهای بشری و نقش زمان و مکان.
- ۴- ایجاد زمینه های همکاری و مشارکت بیشتر بین مردم و دولت و بالعکس
- ۵- دعوت به همکاری از صاحب نظران و محققان مدیریت اسلامی و دانش مدیریت

در جهت ارائه الگوی مدیریت در اسلام ساختار همایش

در جهت برپایی هرچه بهتر همایش، سه محور اساسی تعیین شد:

الف - هیئت امنا

ب - کمیته علمی

ج - کمیته اجرایی

الف - هیئت امنا

هیئت امنا مسئولیت برنامه‌ریزی و سیاستگذاری طرح را عهده‌دار شد. این مجموعه در مهرماه ۱۳۷۴ تشکیل گردید و محورهای ذیل را مشخص کرد:

۱- تعیین هدف همایش شامل: معرفی طرح، ارائه نتایج تحقیقات انجام شده و جذب همکاری‌های جدید با دیدگاه‌های جدید

۲- تعیین عنوان کلی همایش: همایش مدیریت و رهبری در سازمان

۳- انتخاب و انتصاب دبیر همایش: برادر دکتر سیدعلی حسینی تاش

در آبانماه همان سال در دومین نشست هیئت امنا موارد زیر تعیین شد:

۱- محل دبیرخانه: دفتر همکاری حوزه و دانشگاه تهران

۲- مسئول کمیته علمی: دکتر علی رضاییان

۳- مسئول کمیته اجرایی: پژوهشکده علوم انسانی دانشگاه امام حسین (ع)

یادآوری می‌کند که از آن پس هیئت عالی سمینار، تقریباً هر دو هفته یک بار

تشکیل جلسه می‌داد و به گزارش پیشرفت فعالیت مسئولان کمیته‌ها رسیدگی و رهنمودهای لازم ارائه می‌کرد.

ریاست محترم هیئت امنا و دبیرکل همایش در روز آغازین همایش، گزارش جامعی

از مراتب شکل‌گیری و میزان پیشرفت امور طرح، و چشم‌اندازهای آینده آن را ارائه کردند. در ضمن، اعضای هیئت امنا قبل از برپایی همایش با رسانه‌های جمعی مصاحبه‌های علمی و توضیحی متعددی انجام دادند. همچنین در پایان همایش، دبیرکل

همایش قطعنامه‌ای را که توسط هیئت امنای تهیه شده بود قرائت کرد و مقرر شد که نسبت به جمع‌بندی نهایی جامع از همایش و راه‌های حفظ دستاوردهای آن و تکمیل و استمرار این حرکت به گونه‌ای شایسته اقدام گردد.

ب - کمیته علمی

کمیته علمی در اولین نشست خود به تهیه شرح وظایف و برنامه زمانبندی خود پرداخت. این کمیته نیز برای پیشبرد هرچه بهتر امور هر دو هفته یکبار تشکیل جلسه می‌داد.

در اولین نشست موارد زیر تعیین گردید:

۱- تهیه ریز محورهای همایش

۲- تهیه اطلاعیه فراخوان مقاله

۳- تهیه بروشور همایش

۴- فرم ارزیابی مقالات

با انتشار اطلاعیه فراخوان مقاله تحت عنوانهای کلی هفت‌گانه، در سه روزنامه جمهوری اسلامی، ایران و اطلاعات، فرستادن چکیده و خلاصه و اصل مقالات تا آخرین روزها ادامه داشت.

در طول این ایام، مقالات دریافتی به طور جداگانه از سوی اعضا امتیازدهی و درجه‌بندی شدند. از میان مجموع ۷۵ مقاله رسیده، حدود ۵۰ مقاله، مناسب درج در خلاصه مقالات سمینار تشخیص داده شد.

علاوه بر این هیئت علمی با هماهنگی هیئت امنای فهرستی از نام صاحب‌نظران را تهیه و از ایشان درخواست ارائه مقاله کرد که بعضاً این دعوت را پاسخ دادند. در همین راستا نیز فهرستی از مراکز آموزشی و پژوهشی و اجرایی کشور برای فرستادن بروشور تهیه و اقدام شد.

- تهیه محتوای پوستر برای چاپ از جمله فعالیتهای دیگر هیئت علمی همایش بود که با همکاری مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه امام حسین (ع) طراحی و تهیه شد.

- تهیه خلاصه مقالات از فعالیتهای دیگر هیئت علمی بود؛ با توجه به اینکه خلاصه برخی از مقالات فرستاده نشده بود، هیئت علمی خود رأساً اقدام به تهیه خلاصه کرد. در آخرین بررسیهای کمیته، مقالاتی که برای ارائه در روز همایش مناسب تشخیص داده شده بود تعیین گردید.

در پایان این بررسی کمیته علمی وظیفه داشت که مقالات ممتاز را تعیین و نسبت به معرفی آنها در خبرنامه همایش اقدام و هدایای پیش‌بینی شده را نیز به آنان تقدیم کند. در آخرین روزهای فرارسیدن زمان برگزاری همایش، پژوهشکده علوم انسانی دانشگاه امام حسین (ع) طرح برگزاری مصاحبه‌های علمی درباره مدیریت و رهبری در اسلام را توسط فصلنامه مصباح و اعضای گروه مدیریت آن پژوهشکده با صاحب‌نظران مدیریت اسلامی ارائه کرد. این طرح با استقبال اعضای دیگر هیئت علمی و هیئت امنای روبرو شد. بر این مبنا مدیران مسئول مجله‌های علمی تخصصی هر یک از سازمانهای همکار، پس از برگزاری جلسات و انجام توجیحات لازم و دریافت محورهای اساسی مصاحبه و سؤالات نمونه‌ای هر محور به تفکیک، صاحب‌نظران مورد نظر را مشخص، و هماهنگی لازم را برای مصاحبه دنبال کردند. این سؤالات پیش از برپایی همایش برای صاحب‌نظران فرستاده شد و سرانجام در طول برگزاری همایش، حدود ۳۰ مصاحبه در مجموع انجام پذیرفت. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتال جامع علوم انسانی

ج - کمیته اجرایی

این بخش از دشوارترین بخشهای همایش بود که سرانجام پس از گفتگوهای فراوان مسئولیت آن به عهده دانشگاه امام حسین (ع) و مشخصاً پژوهشکده علوم انسانی واگذار گردید. این کمیته خود متشکل از ۸ گروه کاری به شرح زیر بود:

- ۱- امور مالی ۲- ارتباطات خبری ۳- دبیرخانه ۴- تبلیغات و انتشارات ۵- امور پشتیبانی ۶- امور سمعی و بصری ۷- امور تشریفات ۸- امور نمایشگاه
- هر یک از این گروه‌ها فعالیتهای اجرایی گسترده‌ای را از قبل، هنگام و بعد از همایش بر عهده داشتند که با استعانت از خدای سبحان، وظایف را بنحو احسن انجام دادند.

موضوعات همایش عبارت بودند از:

- ۱- مقایسه مدیریت و رهبری در اسلام: این محور خود شامل:
 - مقایسه مدیریت و رهبری در غرب
 - مقایسه مدیریت و رهبری در اسلام
 - مقایسه مدیریت و رهبری در اسلام و غرب
- ۲- سیر تحقیقات مدیریت اسلامی در ایران: این محور خود شامل شاخه‌های زیر است:
 - معرفی محققان، مؤلفان، نظریه پردازان مدیریت در اسلام و معرفی مراکز تحقیقاتی مدیریت در اسلام
 - کتابشناسی مدیریت در اسلام
 - بررسی سیر تکامل موضوعی مدیریت در اسلام
 - نظریه‌های مدیریت در اسلام
 - بررسی روشها و موانع تحقیق مدیریت در اسلام
- ۳- سیره نظری و عملی امام(ره) در رهبری: این محور خود نیز به شاخه‌های زیر تقسیم می‌شد:
 - نقش و جایگاه بینش امام(ره) در رهبری ایشان
 - نقش شخصیت امام(ره) در رهبری ایشان
 - رهبری و رهروی از دیدگاه امام(ره)
 - رهبری امام(ره) در نگاه پیروان
 - رهبری امام(ره) در نگاه یاران امام(ره)
 - رابطه رهبر و پیرو در رهبری امام(ره)
 - اصول رهبری امام(ره)
 - الگوی رهبری امام(ره)
 - سبک (سبکهای) رهبری امام(ره)
 - جلوه‌هایی از رهبری امام(ره)
 - تجلی رهبری امام(ره) در رهبری دیگر رهبران
 - شیوه‌های پرورش رهبر در سیره امام(ره)

- اغتنام فرصتها و استفاده از تهدیدها در رهبری امام(ره)
- شیوه‌های رهبری امام(ره) در برخورد با مخالفان
- هدایت بخشها و سازمانهای نظام در رهبری امام(ره)
- نقش رهبری امام(ره) در مرحله یا مقطع خاصی از تاریخ انقلاب اسلامی
- آثار رهبری امام(ره) در مرحله یا مقطع خاصی از تاریخ انقلاب اسلامی
- آثار رهبری امام(ره) پس از رحلت ایشان
- نگاهی تطبیقی به رهبری امام(ره) و سایر رهبران
- نحوه مدیریت حضرت امام(ره) در بهره‌گیری از زمان
- شیوه مدیریت امام(ره) در مواجهه با تضاد
- ۴- قدرت و اقتدار در مدیریت و رهبری سازمانی: شاخه‌های این محور شامل:
 - شیوه‌های اکتساب و توسعه قدرت
 - شیوه‌های اعمال قدرت
 - جهت‌گیری و هدف اعمال قدرت
 - مقایسه پایگاه‌ها و منابع قدرت
 - قدرت و اقتدار از نگاه مکاتب گوناگون
 - آفات قدرت
- ۵- روشهای ایجاد اعتماد بین مدیران و کارکنان: زیر شاخه‌های این محور عبارت بودند از:
 - توزیع مناسب اطلاعات
 - سیستم ارزشی
 - تکنیکهای اجتماعی
 - توزیع مناسب اختیارات
 - سبک مدیریت
- ۶- روشهای ایجاد انضباط اجتماعی و وجدان‌کاری: شامل
 - از طریق عوامل درونی فرهنگ، ارزشها، ایمان، آموزشهای مذهبی
 - از طریق عوامل بیرونی مقررات و قوانین، سبک مدیریت، کنترل و نظارت و

آموزش و توجیه و تدابیر ساختاری

۷- پیروی و اطاعت در سلسله مراتب سازمانی: شاخه‌های زیر در تبیین بهتر این محور کمک

می‌کنند:

- مبانی پیروی و اطاعت در اسلام و غرب
 - تعریف و تبیین پیروی و اطاعت در سلسله مراتب سازمانی
 - قلمرو و حیطه پیروی و اطاعت در سلسله مراتب سازمانی
 - عوامل ایجاد پیروی و اطاعت در سلسله مراتب سازمانی
 - شیوه‌های ایجاد پیروی و اطاعت در سلسله مراتب سازمانی
 - نقش سیستم انگیزش در ایجاد پیروی و اطاعت در سلسله مراتب سازمانی
 - مهارت‌های ایجاد پیروی و تبعیت
 - قابلیت تعمیم پیروی و اطاعت امت و امامت در قلمرو سازمان
- بر اساس محورهای هفتگانه تعیین شده، خلاصه مقالات ۵۲ مقاله از ۷۵ مقاله رسیده تهیه و تنظیم و در ایام برپایی همایش بین شرکت‌کنندگان توزیع شد. اینک به ذکر موضوعی این مقالات و نویسندگان آنها می‌پردازیم:

الف) مقایسه مدیریت و رهبری در اسلام و غرب

محمد ازگلی	۱- رهبری بصیر
هادی توکلی	۲- رهبری سازمانی از دیدگاه اسلام
دکتر سیدعلی حسینی تاش	۳- توسعه تفکر مدیریت در ایران
علی اکبر دانشمند	۴- اشاره‌ای به تفاوت‌های بنیانی در مدیریت مادی و الهی
دکتر موسی دیباج	۵- هستی‌شناسی، علم مدیریت و سازمان
دکتر علی رضاییان	۶- مدیریت و رهبری یا جلوه‌های کمال
حسن رفعتی شالدهی	۷- بررسی اجمالی مبانی مدیریت الهی
عباس روزافزون	۸- مقایسه مدیریت و رهبری سازمانی در اسلام و غرب

- ۹- نظریه مدیریت مثلثی برای جابجایی T.M.T دکتر عظیم ساحتی مهر
- ۱۰- کارکردهای رهبری در تحولات سازمانی دکتر محمدابراهیم سنجقی
- ۱۱- سازمان و نگرش اسلامی در بررسی اصول مدیریت و اداره سازمانها دکتر محمدحسین لطیفی
- ۱۲- رهبری و مدیریت در اسلام و غرب دکتر عباس محمدزاده
- ۱۳- ضرورت تحول سازمانی جعفر مرعشی
- ۱۴- مقایسه مدیریت و رهبری در اسلام و غرب حسین معصومی
- ۱۵- مدیریت و رهبری از دیدگاه شهید آیت الله بهشتی حجة الاسلام مهاجری
- ۱۶- مدیریت الهی غلامرضا مهریار
- ۱۷- نقش ارزشها در یکپارچگی و وحدت بخشی سازمان دکتر حسن میرزایی اهرنجانی
- ۱۸- مدیریت فرهنگی یا فراهنگی محمد مهدی نادری
- ۱۹- مالک اشتر، علی (ع) و شهریار ماکیاول، تقابل دو مکتب مدیریتی محسن نصیری
- ۲۰- مدیریت رهبری چیست و مدیر رهبر کیست؟ علی اصغر نظر آهاری
- ۲۱- اصول مدیریت اسلامی و الگوهای آن حجة الاسلام ولی الله نقی پور
- ۲۲- اعمال مدیریت بر اساس اختیار و بصیرت حجة الاسلام ولی الله نقی پور
- ۲۳- انگیزش و رهبری از دیدگاه اسلام و دانش مدیریت دکتر همایون همتی

(ب) سیر تحقیقات مدیریت اسلامی در ایران

- ۲۴- گزارش سیر تحقیقات مدیریت اسلامی در ایران محمد ازگلی
- ۲۵- مطالعات تطبیقی مدیریت - پروژه دانشگاه تهران مجتبی امیری
- ۲۶- سیر تحقیقات مدیریت اسلامی حجة الاسلام دین پرور
- ۲۷- بررسی تصمیم گیری از دیدگاه مدیریت اسلامی ابوالقاسم مردمی

ج) سیره نظری و عملی امام(ره) در رهبری

۲۸- در آمدی بر رهبری در دیدگاه عملی اسلام (برگرفته از اندیشه حضرت

امام خمینی(ره) دکتر قاسم انصاری رنانی و همکاران

۲۹- نگاهی به عنصر انگیزش در الگوی رهبری حضرت امام(ره) سلیمان خاکیان

۳۰- بررسی ویژگیها و شیوه های رهبری

امام خمینی(ره) حجة الاسلام محمدی عراقی

۳۱- سیره عملی و نظری امام(ره) در رهبری سیداحمد محمودزاده

۳۲- سیره نظری و عملی حضرت امام خمینی (ره) محمد مقدم

د) قدرت و اقتدار در مدیریت و رهبری در سازمان

۳۳- نقش بسیج در قدرت دفاعی کشور زیبایی نژاد

۳۴- قدرت و رهبری فریدون وردی نژاد

ه) روشهای ایجاد اعتماد بین مدیران و کارکنان

۳۵- اعتماد در سازمان عبدالله توکلی

۳۶- روشهای ایجاد اعتماد در سازمان دکتر سیدرضا سیدجوادین

۳۷- روشهای ایجاد اعتماد بین مدیران و کارکنان علی سیف الله زاده

۳۸- روشهای ایجاد اعتماد بین مدیران و کارکنان میترا کاوه مریان

۳۹- روشهای ایجاد اعتماد بین مدیران و کارکنان دکتر غلامعلی ملاصادقی

و) روشهای ایجاد انضباط و وجدان کاری

۴۰- روشهای ایجاد انضباط و وجدان کار در سازمان نسرين ابوالحسنی راد

۴۱- روشهای ایجاد وجدان کاری در سازمان سوسن حدی

۴۲- روشهای ایجاد انضباط و وجدان کاری در سازمان سیدعباس حسینی

۴۳- بررسی نقش وجدان کاری در افزایش بهره وری در سازمان غلامرضا خاکی

- ۴۴- اخلاق اسلامی و انسانی در سازمان، بعدی از ابعاد انضباط اجتماعی
و وجدان کاری
عباس زاهدانواری
- ۴۵- عوامل و روشهای تقویت وجدان کاری در سازمان
محمدحسین شمسایی
- ۴۶- نگاهی روان شناختی به بررسی اصول و مراحل ایجاد و تقویت
«وجدان کار در انسان»
محمدحسن گرامی احمدآبادی
- ۴۷- نقش و پایداری الگوهای جامعه (مستولان) به وجدان کاری و نظم اجتماعی و
اقتصادی در طلوع و افول این ارزشها در جامعه
اسفندیار مبتکر سربابی
- ۴۸- بحثی پیرامون وجدان کاری
منطقی سعادت
- ۴۹- روشهای ایجاد انضباط و وجدان کار در سازمان
امین میرزایی

ز) پیروی و اطاعت در سلسله مراتب سازمانی

- ۵۰- پیروی و تبعیت در سلسله مراتب سازمانی
احمدرضا سنجری
- ۵۱- رفتارشناسی پیروان و نظریه‌های پیروی
دکتر حسن عابدی جعفری
- ۵۲- پیروی و تبعیت در سلسله مراتب سازمانی
محمد قدسی

برنامه همایش مدیریت و رهبری در سازمان

برنامه افتتاحیه همایش از عصر روز سه‌شنبه ۱۳۷۵/۴/۵ شروع و روزهای چهارشنبه و پنجشنبه، این برنامه‌ها دنبال شد و سرانجام بعد از ظهر روز پنجشنبه با گزارش پایانی همایش (جناب آقای محمدی) ساعت ۱۹/۴۰ به پایان رسید.

نمایشگاه

به منظور ارائه فعالیت پژوهشی - آموزشی و انتشاراتی انجام شده توسط سازمانهای شرکت کننده در طرح مطالعات تطبیقی مدیریت، نمایشگاه کتاب مدیریت همزمان با

اجرای همایش در سالن نمایشگاه‌ها کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران (جنب تالار علامه امینی) برپا گردید.

این نمایشگاه از بعدازظهر روز سه‌شنبه آغاز به کار کرد و مورد بازدید و استقبال شرکت‌کنندگان در همایش قرار گرفت.

نمایشگاه از قسمتهای مختلف تشکیل گردیده بود:

۱- نمایشگاه کتاب تخصصی مدیریت

در این قسمت از نمایشگاه، حدود ۲۵۰ عنوان کتاب مدیریت به زبان فارسی و ۴۰۰ عنوان به زبان لاتین به همراه نشریات تخصصی مدیریت ارائه شده بود. نظر به اینکه سازمانهای شرکت‌کننده، هر کدام نشریه تخصصی در زمینه مدیریت و علوم وابسته به آن را منتشر می‌کنند، لذا نشریات مربوط به هر یک از سازمانها در غرفه مربوط به خودشان ارائه شده بود.

۲- غرفه نمایشگاه فعالیت سازمانهای شرکت‌کننده

۲-۱- سازمان امور اداری و استخدامی کشور

۲-۱-۱- مرکز آموزش مدیریت دولتی

۲-۲- دانشگاه امام حسین (ع)

۲-۲-۱- مرکز اطلاع‌رسانی دانشگاه امام حسین (ع)

۲-۲-۲- معاونت پژوهش دانشگاه امام حسین (ع)

۲-۲-۳- پروژه بهبود (توسعه) مدیریت دانشگاه امام حسین (ع)

۲-۳- دانشکده امور اداری و مدیریت بازرگانی دانشگاه تهران

۲-۴- سازمان تبلیغات اسلامی

۲-۵- مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)

۲-۶- دفتر همکاری حوزه و دانشگاه

۲-۷- طرح مطالعات تطبیقی مدیریت

مصاحبه‌ها و میزگردها

با باور به اینکه تداوم و تعمیق این حرکت عظیم بدون همفکری و همیاری جمعی

اندیشمندان و صاحب‌نظران مدیریت اسلامی و با توجه به فضای فراهم شده و به منظور استفاده بهتر و بیشتر از جمع‌گرد آمده در این همایش از قبل از برپایی همایش، ضمن تشکیل کمیته‌ای نسبت به تهیه محورهای مصاحبه و سؤالات نمونه و نیز افرادی که احتمالاً با آنها باید مصاحبه انجام می‌شد، برنامه‌ریزی‌هایی به عمل آمد. طی نشست‌هایی با مدیران نشریات سازمانهای برگزارکننده همایش، نسبت به اهداف و چگونگی انجام مصاحبه‌ها توجهات لازم انجام شد و همزمان با برپایی همایش در سالن جنبی (جنب نمایشگاه کتاب) با اندیشمندان مدیریت بر اساس برنامه‌ریزی قبلی و سازماندهی مشخص شده مصاحبه انجام پذیرفت.

۳۰ مورد

۱- مصاحبه انفرادی

۲ مورد

۲- میزگرد

علاوه بر برنامه فوق، هرگونه مصاحبه‌ای که از سوی صدا و سیما و دیگر خبرنگاران انجام می‌شد با هماهنگی با مسئول این بخش انجام می‌پذیرفت. مصاحبه‌های تلویزیونی انجام شده را می‌توان به شرح زیر دانست:

۱- مصاحبه با دکتر حسینی‌تاش

۲- مصاحبه با دکتر جعفری

۳- مصاحبه با دکتر رضاییان

۴- مصاحبه با آقای حجة الاسلام والمسلمین محمدی‌عراقی

محورهای اصلی مصاحبه عبارت بود از:

۱- ضرورت و اهمیت پرداختن به موضوع مدیریت اسلامی

۲- تطبیق مدیریت اسلامی و غربی

۳- روش‌شناسی تحقیق در مدیریت اسلامی

۴- آموزش و پرورش مدیریت اسلامی

۵- مدیریت اسلامی در صحنه عمل (مدیران مسلمان جامعه اسلامی)

۶- الگوها و اسوه‌های مدیران اسلامی

